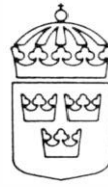

Motion till riksdagen

1987/88:Ub554

av Karl-Göran Biörsmark (fp)
om betyg för lärarstuderande

Mot.
1987/88
Ub554–561

Intresset för utvärdering av lärares undervisning och för vad som utmärker en skicklig undervisare har ökat under senare år. Intresset har hittills varit störst på högskolenivå. Nästan varje svensk högskoleenhet utdelar årligen ett pris till Bäste lärare.

Detta fenomen är inte speciellt svenskt. Intresset för vad som utmärker en god lärare finns vid universitet över hela världen. Ett exempel är University of Queensland, Australien. Lärarna där har under ett antal år vänt sig till studenterna för att med deras hjälp få en systematisk utvärdering av sin undervisning. Under tre terminer 1982/83 utvärderades t. ex. 372 "class-groups" med 128 lärare och över 9 600 studenter. Ur den grupp lärare som erhållit de mest positiva bedömningarna valdes sedan ett antal personer ut för ett närmare studium av vad som gav dem höga poäng. Genom dessa lärares förhållningssätt får vi en bild av hur hög kvalitet i undervisningen beskrivs av de studerande själva. Här är ett exempel.

A föreläser i andra årets obligatoriska kurser i civilingenjörsutbildningen. Han har grupper på över 200 studenter. A som har drygt tio års undervisningserfarenhet är lika intresserad av forskning som av undervisning. Han gillar utmaningen att undervisa i stora grupper. A har systematiskt tagit in studenternas bedömningar under flera år, och har förändrat sin undervisning som svar på dessa, men har också fått ökat självförtroende tack vare utvärderingarna.

Studenternas bedömningar pekade på hans starka sidor: ämneskunskap, entusiasm, och användandet av exempel och illustrationer, en klar röst. Den breda och djupa ämneskunskapen i förening med hans erfarenheter som konsult, gjorde det möjligt för honom att ge praktiska exempel. Studenterna framhöll det intressanta sätt som han presenterade ämnet på och den entusiasm som han hade för det. Han strukturerade innehållet så att de kunde förstå det. Många studenter kommenterade också hans beredskap att svara på frågor under föreläsningen och hjälpa studenter efter undervisningen. Några nämnde att han har en god kontakt med studenterna, har humor och är vänlig. Han har också förmåga att förstå hur studenterna kan missförstå innehållet – inlevelse i studenternas sätt att tänka.

För att återgå till de svenska förhållandena – och då skolområdet – kan konstateras att intresset där för att efter en avslutad yrkesutbildning ange en lärares yrkesskicklighet med annat än Godkänd är obefintligt. Vitsordet Väl godkänd får inte användas. Att göra det betraktas snarast som något fult, vilket är svårt att förstå. Riksdagen har nämligen våren 1986 beträffande

meritvärdering i statlig tjänst beslutat att prioriteringen av skickligheten framför andra sakliga grunder vid tillsättning av statliga tjänster m. fl. skall ges stöd i lagen (1976:600) om offentlig anställning. Tillsättningen av t. ex. lärartjänst skall således ske på grundval av främst skickligheten för arbetsuppgifterna i tjänsten. Meritvärdet av tjänstetid får en generell sett minskad betydelse.

Samma obegripliga synsätt hos beslutsfattarna finns även när det gäller lärares ämneskunskaper. Vitsordet Väl godkänd får enligt ett regeringsbeslut inte ges till lärarstuderande fr. o. m. den 1 juli 1987. Endast Godkänd/Underkänd får ges. 1987 års studierektorskonferens i matematik i Umeå den 1-2 juni med deltagare från Göteborgs universitet, högskolan i Karlstad, Linköpings universitet, Lunds universitet, Stockholms universitet, högskolan i Sundsvall-Härnösand, Umeå universitet, Uppsala universitet och högskolan i Växjö anser i ett särskilt uttalande att borttagandet av betyget Väl godkänd i ämnesstudierna är mycket olyckligt. Studierektorskonferensen fortsätter:

Betyget väl godkänd bör finnas kvar därför att

- det ger stimulans i ämnesstudierna
- det understryker vikten av goda ämneskunskaper hos lärarna
- många kurser samläses med t. ex. enstaka kurs och man nu får olika betygssystem för olika elever i samma kurs
- övergångar till/från lärarlinjer annars försvåras
- den som tar ut fil.kand.-examen på meriter vunna i lärarutbildning skall ha rätt att i denna examen räkna betyget Väl godkänd

Med hänsyn till de två sista punkterna planerar många institutioner att fortsätta att ange Väl godkänd i sina interna register.

Mot betyget Väl godkänd har anförts att

- det är konkurrensbefrämjande och därför motverkar de arbetsformer byggda på samverkan som man önskar i lärarutbildningen. Detta är inte sant eftersom betygssystemet inte är relativt. Tvärtom kan ett fruktbart elevsamarbete leda till att fler får överbetyg
- det inte längre skall ha betydelse för meritvärderingen. Nå, så låt då Godkänd och Väl godkänd ge samma meritpoäng. Kanske kunde överbetyg få spela in vid jämförelse av i övrigt likvärdiga sökande
- man utan det skall få en skärpt uppmärksamhet kring gränsen mellan Godkänd och Underkänd (LUT 74, som väl är upprinnelsen till sloandet av Väl godkänd). Vi tror nog att denna gräns uppmärksammas tillräckligt ändå!
- det funnits en stark studentopinion emot det. Har den verkligen varit förankrad hos en majoritet av de studerande? Någon sådan opinion har i varje fall inte förmärkts hos oss.

Betygsskalan Godkänd/Underkänd i fråga om lärarskicklighet och ämneskunskaper är inte tillräcklig för att garantera en fungerande urvalsgrund när nyexaminerade lärare söker anställning. Alla har nämligen betyget Godkänd och ingen har större "skicklighet" än de andra i fråga om teoretisk kunskap och förmåga att fullgöra uppgifterna. Ett enhetsbetyg av detta slag ger ingen som helst vägledning i en urvalssituation. Från Underkänd kan bortses.

eftersom detta betyg inte ger behörighet att undervisa. En avveckling av alla andra betyg än Underkänd och Godkänd får långtgående negativa konsekvenser inte bara för kvaliteten i lärarutbildningen utan även för de studerande själva. Sveriges Lärarförbunds studerandekommitté har i skrivelse till regeringen också påtalat den märkliga situation som uppkommer för de studerande som utexamineras vid årsskiftet 1987-1988.

Mot. 1987/88
Ub554

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att lärarstuderande skall kunna få även betyget Väl godkänd på sin förmåga att undervisa,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att lärarstuderande skall kunna få betyg på sina ämneskunskaper på samma sätt som andra ämnesstuderande inom högskolan,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna att det skall vara möjligt att tillämpa riksdagens beslut om prioritering av befordringsgrunden skicklighet vid tillsättning av lärartjänst också när nyexaminerade lärare söker tjänst.

Stockholm den 21 januari 1988

Karl-Göran Biörsmark (fp)